

Aan: het college van burgemeester
en wethouders van Hilversum

Postbus 9900

1201 GM HILVERSUM

Zoetermeer, 19 maart 2024
Ons kenmerk: 2024-18

Onderwerp: aanvraag monumentenstatus voor het hekwerk van de Grote Kerk, Kerkbrink 4 te Hilversum

Geacht college,

Bij deze verzoekt het Cuypersgenootschap u om het hekwerk van de Grote Kerk, Kerkbrink 4 te Hilversum, ingevolge artikel 2 van de Monumentenverordening Hilversum 2016 aan te wijzen als gemeentelijk monument. Dit is een aanvraag ingevolge artikel 1:3 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). We verzoeken u dan ook een besluit te nemen met inachtneming van de wettelijke termijnen.

De omheining diende oorspronkelijk om de toenmalig aanwezige begraafplaats (kerkhof) te markeren en te beschermen tegen het vee. Het huidige hek (1863) is een laatste restant van die historische situatie. Het jaartal 1863 bepaalt niet de waarde, wel die van de functie in heden en verleden. Op de bekende gravure van W. Writs uit 1763 met zicht vanaf de Kerkbrink op het rechthuis en de Grote Kerk zien we deze omheining als een stenen muur met een imposante ingangspoort. De bedoeling was dit gebied af te bakenen van de openbare ruimte die de Kerkbrink is.

Belangrijk punt is dat door recent onderzoek voor de boekenserie *Architecten van Hilversum* bekend is geworden dat dit hek in 1863 is geplaatst toen het rechthuis en de oude dorpskerk er nog stonden en dat het hek (na sloop van de kerkmuur rond het terrein) in opdracht van de kerk door de dorpsmid Jacobus Spijker en de meestermetselaar Adrianus de Groot is ontworpen en uitgevoerd. Beide heren zijn in Hilversum belangrijk geweest, Spijker had zijn smederij aan de overkant en diens onderkomen is zelfs herbouwd bij de ontwikkeling van de Gooische Brink.

In de moderne monumentenzorg is oog voor de omgeving van monumenten van groot belang. Monumenten zijn geen losstaande objecten, de omgeving bepaalt mede de waarde. Dit uitgangspunt is ook overgenomen in de Omgevingswet. Het is overbodig om te benoemen, maar het kerkterrein met het hekwerk bepaalt voor een belangrijk deel de uitstraling van het kerkelijke complex. Een verwijdering van het hek zou het aanzicht van het complex ernstig schaden. Indien de gemeente Hilversum haar taak als hoeder van het lokale erfgoed serieus neemt dient ze het totale complex inclusief het hekwerk goed te beschermen.

Omdat het kerkelijke complex een rijksmonument is benaderen wij de Rijksdienst Cultureel Erfgoed ook met een verzoek om nog eens goed naar bescherming van het hekwerk te kijken. In de redengevende omschrijving van het kerkcomplex 'Grote Kerk' (Zaalkerk, Kerktoeren, Tuinhuis en Catechisatielokaal) staat dat het complex beeldbepalend is gesitueerd op een terrein tussen de Kerkbrink en de Oude Torenstraat. De erfafscheiding bestaande uit stenen voeting en ijzeren hekwerk met balusters staat op het kadastrale perceel waarop de rijksbescherming betrekking heeft. Van alle

onderdelen op dat terrein is alleen de aanbouw uit 1977 bewust buiten bescherming gehouden. De Rijksdienst dient dan ook een stem te hebben in de discussie over de toekomst van het hekwerk.

Het hekwerk van de Grote Kerk staat op dit moment ter discussie vanwege de herinrichting van de Kerkbrink. Dit historische object is echter van grote historische waarde voor Hilversum. De dorpsgeschiedenis van Hilversum is zichtbaar aan de Kerkbrink dankzij de fraai behouden combinatie van het voormalige raadhuis en de Grote Kerk met haar toren, bijgebouwen en de omheining. Een zeer zorgvuldige omgang met dit belangrijke erfgoed is noodzakelijk. Om de gewenste doorgang tussen de Kerkbrink en de begraafplaats te realiseren zijn andere oplossingen denkbaar. Het is voor dit plan niet nodig om dit erfgoed te vernietigen.

Deze brief gebruiken wij ook om in meer algemene zin aandacht te vragen voor het gemeentelijke aanwijzingsbeleid. Hilversum beschikt over een prachtige gemeentelijke monumentenlijst. Het is echter ook duidelijk dat er hier en daar nog panden op de lijst ontbreken. Dit betreft enkele objecten van voor 1940, maar vooral ook jonger erfgoed is nog zonder bescherming. Het aanwijzen van nieuwe monumenten gebeurt in de afgelopen jaren vooral op basis aanvragen door derden, veelal na een discussie over sloop van een gebouw. Een structureel beleid ontbreekt. Wij adviseren u om in overleg met de betrokken erfgoedorganisaties een strategie te bepalen voor de aanwijzing van nieuwe monumenten, juist ook om incidentenpolitiek rondom het erfgoed te voorkomen.

Uiteraard geven wij graag een toelichting op deze brief.

Hoogachtend,
Het bestuur van Stichting het Cuypersgenootschap,
Namens deze,

Leo (L.W.) Dubbelaar, secretaris